

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 10.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Рік II.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ

місячно 2.400.000.

В Америці річно 4 долари.

АДРЕСА:

„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ

місячно рівновартість 12 кор. чes.

одно число 150-кч.

Новий винахід.

Незвичайно інтересний для всіх фахівців експеримент, який згуртує дня 14. лютого 1924. в „Народнім Домі“, вул. Рутовського, також ляків, задемонструють експерти „СУПРУГА“ на Вечерницях „СУПРУГА“, а саме, як уряджувати в сьогорічнім карнавалі забави без дефіцитів.

† ІВАН АЙХЕЛЬБЕРГЕР

Директор і співвласник друкарні „Діло“

помер дня 6. лютого 1924 р. по довгій і тяжкій недугі в 53 р. життя.

Похорон відбудеться в суботу дня 9. лютого ц. р. о годині 3 пополудни з дому жалоби при вул. Миколая ч. 18.

Від Адміністрації. Супроти нової 32 прц. підвижки цін друку ми приневолені підвищити ціну одного числа на 300.000 Мп., а місячну передплату на 2.400.000 Мп. Звертаємо увагу, що „Новий Час“ об'ємом більший від кожної другої української газети і до того ілюстрований. Тому і ціна „Нового Часу“ мусить бути вища.

В імені Річнесполитої Польської!

Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внісок державної прокуратурі, що зміст часописи „Новий Час“ число 5 з дня 24. січня 1924. року в артикулі під заголовком: 1) „22 січня“ в уступах від слів: Чи однак ці свідки до кінця артикулу. 2) „Універзал Директорії“ в уступі від слів: Від нині во єдино до кінця артикулу. 3) „Традиції соборности“ в уступах від слів: і знов роздналися до кінця артикулу. 4) „Колись і тепер“ в уступі між словами: людина? а: тепер він посвѣщає. 5) „Проголошення злуки всіх українських земель в одну Соборну Україну дня 22. січня 1919 р. на Софійській Площі в Києві“ в уступах між словами: а) Слова а: забрав б) но забутий акт а: Серед молитовної ц) від слів: Коли іде до кінця. б) „Нова валютна реформа“ в цілості 7) „Хто є український

громадянин? в уступах між словами а) нищителів а: Як у природі б) опору а: тим і одиниці містить в собі єство злочину ад 1)–5) злочину з § 65 а) з. к. ад 6)–8) виступку з § 302 з. к. що до артикулу під б) рівнож з § 300 закона кари. узнав доконану в дені 22-ого січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвальному редакторови тої часописи, щобя не рішення помістив безплатно в найближньому числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предзиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. б. ех 1863. а іменно засудження за переступство на гривню до Мп. 4.000.000. Львів, дня 25. січня 1924.

(Підпис нечиткий).

Алексеандр Іванович Риков

наступник Леніна.

Виганяють Врангля.

Югославянський уряд викинув рос. ген. Врангля і його цілий штаб з Югославії. До того часу Врангель і Серби були найбільшими приятелями.

Мек Доналд і Ліга Народів.

Майже рівночасно вмер Вільзон, той чоловік, який збудував Лігу народів, і до влади в Англії прийшов Мек Доналд, який заявив, що мир в Європі може бути вдержаний лише тоді, як Ліга народів стане чинником, якому всі народи повинні підчинитися.

Невдача Ліги народів Вільзона зломила душевно і всунула йому в уста перед самою смертю трагічні слова: „я є зломаною людиною, зломаною машиною“. Вмер він з свідомістю даремного труду.

І на його місце на світову арену входить людина, яка ідею Вільзона хоче все таки перевести в життя. Мек Доналд дуже сильно підчеркує у своїх виступах вагу Ліги народів. Хоча і свідомий того, що вона в теперішній час не значить нічого, він бажає перетворити Лігу народів в рішучий чинник для всіх народів Європи.

В тій цілі змагає він до того, щоби в Лігу народів прийнято Німеччину і Совіти. Припустім, що обі ті сили до Ліги вступають. Чи тоді Ліга народів стане дійсно рішучим чинником в життю світа, а з окрема Європи? Можна наперед ствердити, що ні. Бо не всі народи входять до неї, не всі народи стали державними, не всі самоозначилися, не всі вдоволені з того стану, який тепер панує. Та не лише невдоволені народи. Вони за всяку ціну змагають і змагати будуть до того,

щоби той стан, який існує змінити. А що змінити можна лише в спосіб насильний, стреміти муть недержавні народи до насильної зміни. І супроти того Ліга народів тим, чим її хоче бачити Мек Доналд не буде. Не буде вона підставою світового мира і завдяки нам.

Та всетаки треба числитися з тим, що завдяки становищу нового англійського правительства, Ліга народів буде мати дещо більше значіння чим до цього часу. І це ми мусимо взяти під увагу.

У нас поширений погляд, що хто говорить про орієнтацію на власні сили, той вже тим самим говорить про безпотрібність ведення якоїбудь акції на міжнародній арені. У нас, в політично невиробленої суспільності, або всю увагу звертається на закордон, як це мало місце перед 14. марта 1923. р, або, як після цього, виключно на внутрішню акцію, негуючи цілковито

закордонну. Розумною серединою ми ніколи не грішили.

Відмежовуйтесь від гнилі!

В числі 7-ім „Нового Часу“ наші читачі замість вступної статті знайшли порожнє місце. Лише оставший заголовок „Зачинаймо боротьбу з хрунівством“ говорив читачам, про що ми хотіли говорити. Таке вже щастє хрунів, що про них не вільно говорити. Всі беруть їх в

оборону, кому вони потрібні. А що пан прокуратор бере їх в оборону, то для нас це вповні вистарчас, щоби знати, що хруні це не наші приятелі.

Хрунів має кожний народ. Одні народи мають їх більше, другі менше. Чим культурніший і свідомі-

ПЕТРО ФРАНКО.

Скарб Довбуша.

(Докінчене.)

Не встигли легіні відійти, як газда побіг скоренько, розглядаючися довкруги наче злодій і засапаний видерся на оборіг. Серце товкло йому в грудях як молотом. Ануж не дочув добре, де оба змовилися і тоді все пропаде? Але не потребував довго ждати, бо як тільки легіні помітили, що він на оборозі, прийшли тихцем і Зітинюк почав говорити:

„Дві бербениці сороківців горять сегонне на Церквах під великим каменем, поміж двома смереками, з яких одну тогід грім побив. Опівночи мусимо там стати і як скажемо:

„Скарбе Довбушем заклятий,
До сегонне непочатий,
Зі святым хрестом тебе
Рука наша забере!“ —

то вогонь згасне і скарб можна голими руками загорнути“.

Газда як на сто коней сів. Тепер уже напевно знав, де є скарб і як його замовити. А то дурні! Був би голосно крикнув із радости. Хотів уже був зараз таки злазити з оборога, щоби бігти на Церкви, але мусів заждати, аж легіні відійдуть. А Зітинюк говорив дальше:

„Але тям, що нечиста сила буде боронити скарбу і буде гнати за нами. Треба її, пречби ся казало, відкупити. Як покмітиш, що хтось нас гонить, то раз ти кинь, а потім я кину одного срібного на дорогу позад себе. І щезник стане. Але коли вже будемо загортати сороківці, може ще раз прийти. Нема тоді ради, треба йому просто в писок золотого дукача кинути. Скарби лиш золотом мож відкупити. Долотів не треба, бо скарб отворений. Ану, поступимо ще йно до коршми і в дорогу“.

Пізний вечір положився на гори. Позолотило сонце найвищі шпилі кичер та потонуло десь у морі.

Срібною гадюкою потягнулася мрак над Черемошем. З гір поповзли тоненькі струйки мрак. Десь у полонині затужила тримбіта. Співи і гомін і вівкання коло коршми притихли.

Гірською стежкою біжить кілька сил худа постать із „бесагами на плечах. Зеленюк, то пристає на хвильку, щоби духа захопити, то знову починає бічи, щоби легінів випередити і не дати їм скарбів захопити. На саму згадку про скарби серце в нього тріпоче, як пструг на ости. Але зза кожної гаджуги*) привиджується йому рогата голова і зелені котячі очі. Оглядається на всі боки і як спічне хвилинку, то потім знову гонить як заяць. Через плечі перевисив бесаги на скарб, черес притискав до себе, щоби два ринські де не випали і аби мати під рукою про „всяке“.

Задиханий гнав до гори і повторяв що хвилини:

*) Смерека.

ший нарід, тим хрунів у него менче і навпаки.

Богато впливає на число хрунів також добробут народу. От пр. у Англіїшів хрунів на пальцях перечешиш. Бо Англіїцям добре ведеться і за хрунівство там нема кому платити. І в Німців до війни хрунів було мало. Тоді Німці були сильні і хрунів мало хто купував. Тепер інакше у них діється. Вони збідніли, вороги обсіли їх довкруги і нищать. І в тих тяжких часах у Німців наплодились хруні. Одні пішли на службу Французів, другі Бельгійцв, Англіїцв, Чехів і т. д. Всі ті сепаратисти, автономісти і другі це хруні, яких німецькі патріоти нищать на кожному місці і відмежовуються від них навіть в приватнім життю.

І розвелися вони у нас, як на полі будяки. Як будяків не зривати, то їх насінне вітер рознесе по полі і чим рік тим їх більше. Так само і з хрунівством. Як не виполиш, його насінне розсипається по тілі народу. Є хруні різного гатунку. За гроші, за посади, за

вигоду, за страх, за що хочете. Хрунів д'лити на ліпших і гірших неможна. Всі вони однакові і всі небезпечні

Нарід, що не хоче пропасти, мусить від хрунів відмежуватися. Щоб вони чулися самітними, як дерево на піску, а тоді вони всхнуть. Відмежуймося від них! Конечіо, бо інакше зле буде з нами.

Остання промова Леніна.

Ленін, що вже від довшого часу був хорий, виступав прилюдно останній раз на початку минулого року.

Московський публіцист Попов так описує той останній виступ володаря Росії.

„Саля Великої Оперы виповнена по береги. Перед театром величезна товпа народу, яку чекісти стараються відігнати. На всіх коритарях і проходах стійкові з наїженими багнетами. Боялися якого небудь атентату. Так навіть царя не берегли. На сцені довгий стіл застелений червоним сукном. Докола нього московський Совіт. Предсідником Каменев. Все, що на сцені — то сметанка з большевицьких кругів. Видно Калініна, Радека, Стеклова, Луначарского, Криленка і інших.

Каменев відкриває засідання. І тоді, коли все нетерпеливо чекає на Леніна, Каменев предкладає якусь дуже дрібну справу. Нетерплячка росте. Думають, що це дрібна формальність і зараз виступить Ленін. Але ні. Обговорюється справа виборів до московського Совіта. Хтось там із задніх місць старить якийсь запит. Але вся публіка не хоче й чути про ніякі вибори. Ім тільки Леніна хочеться бачити, то го обожаного. Минаються від нетерплячки Каменев подає проєкт виборчої реформи, який обробив совіт і подає його прийатте під голосовання. Всі підносять руки за прийаттем. Певно, щоб скорше, щоб тільки побачити... Леніна.

Ленін! Ленін! — підносяться крики.

Але він не виходить.

Товариш Дорофеев здає якийсь звіт з діяльності Совіту.

Звичайне, монотонне базікання через цілих дві години.

А шість тисячів слухачів пройняв якийсь дивний холод.

Дорофеев скінчив.

Між слухачами нетерпеливе напруження піднеслося до тої степені, що повітре зачинає дрожати.

Тільки Каменев спокійно гладить свою бороду. Далі він встає поволи і торжественно заявляє:

— Голос має товариш Ленін.

Всі присутні на сцені встали, а по середині між ними утворився перехід, коритар з людських тіл, що веде аж за куліси. На той чорний отвір звертаються очі всіх зібраних. Шість тисяч пар очей! Все, що було в салі і на сцені повставало, навіть музиканти, що грають Інтернаціонал. І все дивиться в чорний отвір, звідки всетаки щіхто не виходить.

Як вічість тягнуться секунди, пів мінути, мінута, дві.

Напруження незвичайне.

Щось такого рідко трапляється.

Товпа кричить, плеще в долоні...

Вкінці витривалість винагороджена.

В хвили, коли всім приходить на гадку, що може щось страшного сталось, —

„Скарбе Довбушем заклятий,
До сегонне непочатий,
Зі святим хрестом тебе
Рука наша забере!“

Закотив рукави аж по лікті, щоби ліпше було сороківці загірбати і махав руками, якби збирався переплисти Черемош у найглибшому місці під мостом, де торік п'яний Микола втопився і досі ще його непокаяна душа ходить. Але на такий страшний спомин аж мороз перебіг йому шкіру і за собою причулися якісь легкі кроки. Почав бігти що сили, бо вже був вийшов на верх кичери і стежка йшла по рівному. Розложив руки, якби нікого не хотів перепустити попри себе. Піт капав грубими каплями з чола грудий. Був цілий мокрий, віддих спирало, але кроки чув таки чимраз виразніше за собою. Вже таки туйтуй за ним. Не міг оглядатися, щоби не стрінутися лицем в лице зі страшною рогатою головою і блискучими очима. Газда сягнув за черес і кинув поза себе банку (гульден) на дорогу, хоч і як було

йому її жаль. Тільки згадка про дві бербениці сороківців стримала його, а то бувби станув, щоби банку піднести. Кроки за ним притихли. Газда віддихнув лекше. Але погоня небавки почалася на ново. Кроки роздавалися знову чимраз блище і блище, а холодна, волохата рука почала хапати його за карк. Не було ради, газда знову кинув поза себе срібну банку. Якби не скарб, то бувби вже давно з ніг звалився.

Вибіг іще на одну кичеру. Косарів не було видно ані чути. Нечистого стримав чарами. Дорога до скарбу стояла свобідна. Стояв перед могутніми скелями. А ось геджуга, обсмалена громом. Волоссе наїжилоса йому на голові. Під скалою жеврів якийсь несамопитий вогонь. Огністі колеса затанцювали йому перед очима. Як божевільний кинувся туди. Ледви здужав прохрипіти:

„Скарбе Довбушем заклятий,
До сегонне непочатий...“

Станув, бо не міг собі прига-

дати як дальше. Кидало його то в жар то знову морозило.

„Зі святим хрестом тебе
Моя рука забере!“

Кинувся на камінь перед купиною і розложив бесаги. Обі руки встромив у вогонь. Аж засичав із болю, бо пекельний вогонь парив йому голе тіло. В ніс ударив йому запах сірки. Але рівночасно почув під руками щось округле. Почав загірбати.

Нараз почув, як його щось із заду вхопило.

„Йой, Божечку, щезник!“ — закричав несвоім голосом і оглянувся. За ним стояло щось страшне, чорне, кудлате, з рогами на голові, очі світили як у вовка. На спину газди посипалися удари. Від одного удару крисаня злетіла йому кудись у бік. Але газда загірбав скарб, хоч тремтів із жаху, замовляв іще раз:

„Скарбе Довбушем заклятий,
До сегонне непочатий,
Зі святим хрестом тебе
Моя рука забере!“

Тиждень Високих Шкіл.

спішно, майже підриптуючи являється Володимир Іліч Ленін.

Буря криків, оплесків подвоїлася, потроїлася, збільшилася тисяч разів.

Всі присутні зворушені — одні з любови, другі з ненависти.

На салі робиться щось страшного.

А в тім самім часі Ленін спокійно виступає з членами Совіту, а на зібрану товпу ані глянув. Якби її не було. Говорить щось з комісарами. А ось виступив наперед, сперся спиною о червоний стіл і звернув зір на стелю. Посміхнувся і глянув на публику. Що то? Чи його лице дрогнуло незначно? Чи то сльози, що блищать в його очах?

В самім звичайнім скромнім убранню. Такі люди як Ленін не звертають багато уваги на свою поверховність.

Один рух рукою і шість тисячів людий мовчить. Хоч маком сій.

Ленін говорить.

Він знаменитий бесідник. Говорить до тисячів якби в малім гуртку приятелів чи знайомих. Живо, весело, часами з дотинками. Думка гонить думку, ще заки та перша була висказана. Вираз лица змінюється часто. Такі бесідники рідко трапляються. Так вміють говорити большевики і в тім велика частина їхнього успіху.

Ленін держить цілу товпу в своїх руках як іздець коня.

„Владивосток наш!“ — каже він і ціла товпа реве з утіхи.

А він як молотом вбиває її свої ідеї, свої думки в голову. Могучо, сильно, без ніякого опору.

Ось в чім великий вплив Леніна“.

Ревізії.

По відомостях, які прийшли з краю оказується, що ревізії переведено у всіх повітах Сх. Галиччини, Волині і Холмщини. Очевидно нічого нігде не знайшли.

Але чорт не зникав. Бив іще дуще. Аж тепер пригадав собі газда, чого чорт хоче. Тепер, коли мав цілий скарб у бесагах, міг дукача віджалувати. Витяг його з череса і кинув чортови в лице. Чорт пустив газду і кинувся за відкупом. Газда зі своєю добичею гнав у низ, як шалений. За ним щось дико реготалося і свистало.

Зітинюк і Петраш, що з корчів приглядалися усему, аж за животи трималися, а реготалися, що аж луна йшла. Вийшли тепер із засідки і помагали чортови Карпюкови, почорненому саджею, із баранячими рогами на голові, шукати за дукачем. Пізно в ночі вернули до коршми, де за гроші скупаря бавилися аж до рана.

Зеленюк побіг із бесагами аж під хату.

Першою його гадкою було — де заховати скарб? Занести до хати боявся, щоби хто не підглянув і не викрав у ночі. Крадучися як злодій, заховав бесаги зі скарбом у скрині в коморі. В неділю, коли всі пішли

Коли на народ впаде лихоліття, являються між ним люди, що стараються йти по лінії найменшого, зглядно жадного, опору супроти насильників. І роблять це з різних мотивів. Однак ж чим не виправдувалиб вони своє поступованне — вони все будуть шкідниками в національній справі і то не меншими від тих, що станули явно й відкрито на стороні ворога. Чому? Тому що вони, хоч вправді не пішли на ніякі угоди, то все таки не сповнили свого обов'язку. Бо обов'язком громадянина поневоленого народу є не мовчати і сидіти тихо, придержуючися засади спокійного теляти, або ради: „не треба зачіпати, щоб не було гірше“, — а навпаки все і всюди, на кожному кроці виступити в обороні прав, які йому належаться як людині в першій мірі, а як членови свого народу, що не є і не може бути гіршим від інших, в другій.

Мало того! Громадянин поневоленого народу повинен пильнувати, щоб не оминати ніякої, хочби найменшої нагоди і виступити вже не одинцем, а спільно з усіми співгромадянами в справі, що обходить увесь народ, щоби заманіфестувати перед ворогами і цілим світом, що цілому народови на цій справі залежить, що вона для його дорога, свята.

Нічого не зроблять і не добувають одиниці. Добуває тільки загал, громада.

до церкви, а газда міг уже встати, поволікся до комори, отворив скриню, витягнув бесаги, заніс до хати і висипав на піл на простелений ліжник. Очам не хотів вірити: блискучі звичайно сороківці перемінилися у черепа і камінці! Поранені й опечені руки боліли й досі, дві банки й дукача втратив даремнісінько. Побіг на голу шукати за ними. Але де там! Найшов свою стару крисаню аж у поточині. Аж тепер пригадав собі достоменну замову і аж по чолі вдарився. Не даром так чорт із нього реготався: таже перекутив слова і сороківці в черепе замінилися. Думав, що як трафить, то може за рік у ту саму годину черепа знову на сороківці заміняться. Держав його в скрині ще може зо два роки. Аж тоді газдиня викинула його на сміття.

Нічим не страшні ворогам виступи одиниць. Лякають їх і кажуть глибоко призадумуватись над справою — виступи загалу, громади, цілого народу.

Тільки такі виступи бере під увагу світ і тільки з такими числиться.

Тиждень від 10. до 17. лютого ц. р. назначено тижнем Українських Високих Шкіл.

Власними силами здвигнув український народ ті школи і удержує їх власними коштами, своїм гірко запрацьованим грошем, удержує в найважчих часах, які тільки коли-небудь спадали на яку націю, удержує серед найгірших обставин, щоб тільки дати змогу своєму молодому поколінню добути потрібну освіту, щоб не дати занидіти без науки тим, що мають у свою неминучу чергу вести рідний народ до світлої будуччини.

Удержання українських Високих Шкіл через три повні роки — це велике діло, що свідчить про розумінне нашим народом великої ваги нашого рідного шкільництва взагалі.

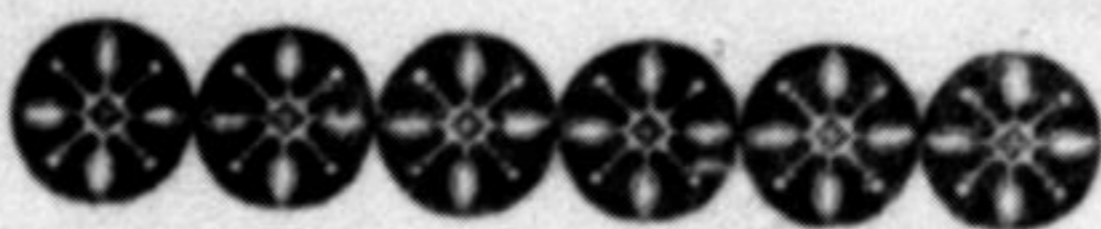
Тільки одно.

Здається, принайменше наші опікуни тим стало воюють, що то розумінне не загальне, що воно не поширене між цілим нашим народом. Кажуть „приятелі“, що український народ сам не трактує поважно своїх Високих Шкіл.

Чи то правда?

Трапляється якраз нагода сказати всім виразно, ясно, голосно, що це неправда. Тиждень Українських Високих Шкіл може саме послужити до всенародньої маніфестації, що те, що народ збудував власними зусиллями, те він трактує поважно, те він уважає за свою найважливішу, найсвятішу справу, на якій йому залежить, в обороні якої він стане одною непереможною лавою.

І коли кожний український громадянин дасть в часі тижня Високих Шкіл жертву тим, що до його в тій цілі прийдуть, то тим самим він зробить дві річі: причиниться до матеріальної піддержки нашої Святини Науки і долучиться остаточно до тої великої громади, цілого народу, що в той тиждень скаже цілому світові: „Українські Високі Школи — це твір цілого народу і ціле громадянство піде ім на поміч“.

Ширіть „Новий Час“!

По той бік греблі.

Охорона здоровля в Білоцерківщині.

Органи охорони здоровля білоцерківського округу доклали в 1923 р. всіх старань, щоби позакладати в окрузі лічниці. Старання увінчалися повним успіхом; в окрузі повстали 34 лічниці. Кождій з них призначено потрібне поміщення, всі забезпечені дровами на цілу зиму. 27 лічниць наділено землею. Переведено різні напрямки в лічницях і списано точний інвентар. Всі лічниці мають запаси медикаментів на 3—4 місяці.

Стягання податків.

Біла Церков. Сільсько-господ. податок стягається досить успішно, тільки в 3 районах йде то стягання вяло. В ті райони вислав Окр. Вик. Ком., своїх робітників для вивчення причин недоборів. В звязку з запотребованнем хліба для війська і для експорту (вивозу) пороблено заходи побільшити наплив сільсько-госп. податку в натурі. (Про. П.)

Українізація.

Часописі з України пишуть, що українізація совітських урядів йде повним ходом. В більшості відділів Окр. Виконавчих Комітетів українізація проведена в цілості, прочі відділи будуть українізуватися протягом цього місяця. Найтяще йде українізація Окр. Ком. Хозяйства, але й тут завдяки поробленим старанням українізація переведеться в цілості, хоть з деяким опізненням.

Бердичів.

Окр. Земська Управа зорганізувала в містечку Плискові 3 недільні сільсько-госп. курси. Курси обчислені на 80—100 слухачів і мають завдання дати учням вистарчаюче знання вм'яго сільського господарювання.

З театру.

Укр. артист режисер київського театру „Березиль“ Лесь Курбас виставив у Києві пєсу „Дзіммі Ліггінс“ яка так всім подобалася, що московський найбільший „театр революції“ запросив Курбаса, щоби він дав свою постановку для виставлення тої пєси в Москві.

Радянська освіта.

Журнал „Радянська Освіта“ який до того часу виходив в Харкові, перенесено до Києва.

Вибори в сільські Ради

По обчисленням в подільській губернії було управнених до голо-

совання при виборах сільських Рад 1,605,367 люда. З того брало участь в голосованню всього 604,315.

В подільській губернії вибрано 1.205 сільських Рад, разом всіх радних 23,644 муштин і 1,904 жінки. По національності: Українців — 23 269, Москалів — 530, Жидів — 705, — Поляків — 383, Німців — 7 інших 84 (?).

Цікаве одно. До сільських Рад

вибрано майже самих Українців. — А вже у окружних губерніяльних Радах Україні становлять менчість. — Як це пояснити?

Памятник Шевченкови

„Прол. Правда“ подає, що після довгих суперечок вирішено збудувати памятник Шевченкови на тому місці, де до революції стояв памятник Царя Александра III-го.

Тайна лікарського знання.

Коли славний лікар Гергард ван Світен, що жив у 18-столітті умер — знайдено в його бібліотеці велику книжку, оправлену в шкіру і опечатану. На окладинці книжки стояло написано:

Одинока і найправдивіша тайна лікарського знання.

Спадкоємці покійника думали, що в книзі списаний спосіб, як удержати довге і кріпке здоров'я, яким тишився за свого довгого життя доктор Світен. Задумали отже зробити на книжці інтерес та продати її, не отвираючи, тому, що найбільше заплатять.

Вістка про таємничу книжку розійшлася по всіх краях Європи. До ліцитації зголосилося дуже багато покупців. Остаточ-но книжка дісталася в руки одного багатого Англієця, що заплатив за неї величезну як на ті часи суму 70,000 голландських гульденів.

Щасливець запросив багато вчених, щоби в їхній присутності отворити книгу та прочитати велику і дорогу тайну.

Отворили і... що за диво. Книга зовсім незаписана. Тільки на одній із середніх карток стояли слова:

„Хто має цілу голову і обі ноги, може собі кптити з лікарів“.

Вільзон.

Зі смертю бувшого президента Сполучених Держав зійшла в могилу личність, яка безумовно ярко відріжнялася від сучасних керівників європейської політики. Личність, що замість суворого вираховання і очевидної користи хотіла ввести у міждержавну політику ідею, замість грубої сили — справедливості. Його славних 14 пунктів, з котрими він як президент великої і сильної держави явився у 1919 році в Європі, аби робити мир і годити покрівлені народи, оказались лиш гарними, вимріяними квітками, які на європейському ґрунті не могли прийнятися. Вільзон скоро у цім сам переконався. З його голосу закрила собі немилосерно європейська дійсність. Новий період всесвітньої історії, на якого порозі він хотів золотими буквами виписати слова: „самоозначення народів“, оказався найстрашнішим і для побідників і для побіджених. Мільйони угнетених вються в судорогах горя і пониження, а на їх устах замість слів вдячності і надії проносяться стони прокляття і одчаю. Чому це так? Чому клич „самоозначення народів“, здавалося, такий зрозумілий і природний, не міг бути здійснений для всіх?

На це питання коротко відпо-

вісти годі. Одно певне: Взаємини між народами основані на природних законах сили і живучости. Лиш народи сильні, з виробленою культурою і волею до самостійности можуть „самоозначитися“, себто порядкувати своїм життям після власної волі. Народи слабкі й нерозвинені, хочби й як їм належалося, хочби їх право на самоозначення було більш очевидним чим то, що в день ясно а в ночі темно, ті народи того права з ласки чи зі справедливости не дістануть. Вони мусять собі його вибороти. А їх зусилля і жертви будуть тим більші, чим вони є слабші і чим їх богацтва потрібніші сусідам. Хто того не бачить, чи то політик, чи то цілий нарід, той не розуміє простих законів теперішнього життя. Хто їх не розуміє, подібний до чоловіка, який проголосивби право на „самоозначення“ між звірятами і дивувавбися, якби мимо цього права вовк зів козу... Не розумів цього простого і — щож робити? — жорстокого права Вільзон. Не розуміли й ми, Українці, коли надіялися на Антанту...

Та всеж таки це право не остало пустим звуком. І то завдяки якраз Вільзоні. Раз проголошене, воно стало правною основою нац-

політичного розвитку народів, що стремлять до своєї самостійності, воно має вже і право горожанства в міждержавнім життю і може служити народам законною вивіскою їх стремлень. Однак оскільки без почуття потреби розвитку своїх національних сил і державних та культурних цінностей, ця вивіска стане непотрібною декорацією.

І коли по смерті Вільсона одні (Поляки, Жиди і т. д.) його величають, другі (Німці) ганьблять, ми не робимо ні одного ні другого. Вільсон причинився до цього, що нам скорше відкрилися очі і ми скорше зрозуміли дійсні пружини нашого майбутнього самоозначення: воно в нас самих і в нашій волі, а не в ласці сусідів!

зовсім або обмежують працю у своїх підприємствах. Щодня вивідають вони службу своїм урядникам і робітникам, що дня збільшується число голодних людей, яким тяжко знайти яку небудь працю.

Число цих безробітних виносить під цю пору в самім місті Лодзі около 30.000 та число це з дня на день постійно збільшується та представляє для польської держави велику небезпеку. Для усунення цієї небезпеки прийдеться тому самому Грабському створити державну касу та давати коштом в першій мірі селян великі підмоги так для польських промисловців, як і для польських робітників. В цей спосіб йтиме далі удороження польського скарбу, якого здається не в силі буде удорожити.

Уздоровлення польського скарбу!

У всіх польських часописах велика радість! Всі вони на перегони славославлять свого міністра Грабського, який уздоровив їх польську марку. Від дня 3-го лютого ц. р. не друкує в н марок; від цього дня все подешевіло та цим способом спричинив Грабські, що в Польщі стало краще жити всім її щасливим громадянам.

Так то розписуються про Грабського польські часописи.

Та добра від цього нема для громадян. Всі вони знають добре, чим коштом уздоровлює Грабські польську марку, бо всі вони упадають під тягарем звальоризованих податків, данин та всяких державних оплат і драчок.

Від них то забирає цей ославлений Грабські часті їхнього майна і праці, щоби при помочи цього масткового податку ще раз спробувати ратувати Польщу від господарського занепаду або посунути її даліше над пропасть.

При тому Грабські хитра штука. Видумав собі польський золотий франк, який не має ніякої вартости і зробив його о 400.000 Мп. дорожчим від правдивого, золотого швейцарського франка і при тому його високому курсі стягає всі податки та державні оплати й данини. Завдяки цьому польський скарб заповнився податками громадян польської держави а Грабські міг хвилево застановити друк польських марок.

Та це тільки початок лікування польської марки і скарбу; зайти можуть ще погані речі, які унеможливають дальшу їх курацію.

Високі податки Грабського спричинюють велику доріжню та загальне зубожіння населення, яке приневолене обмежувати свої потреби та якому буде неможливе платити податки та інші державні оплати. — Вже сьогодні можна бачити це на залізницях, якими їде щораз то менше людей, так, що в самій львівській Дирекції скасовано рух около 25 поїздів денно.

Зменчився рух поштовий а разом з цим зменчуються доходи держави. З такого зубожілого на-

селення не може мати польський скарб ніякої користи а навпаки стати може для нього великим тягарем.

З удороженням скарбу іде на Польщу нова біда. Всі фабрики, банки та спілки застановлюють

Огляд сєтєвих подій.

Невдоволення з італійсько-совітських переговорів.

Італійсько-совітський договір мав бути туй туй підписаний. Аж совітська делегація зовсім несподівано запропонувала Італії, щоби речинець підписання договору відсунути. Італійці дуже з того невдо-

волені — говорять, — що то Англія натиснула на Совіти, щоби вони не підписували, бо Англії хочуть ті користи, які договір давав Італії, взяти для себе.

Німцям уривається терпець.

Французи, як відомо, в німецькій провінції — Палятинаті, яку вони обсадили, попирають сепаратистів, себто тих Німців, які змагають до відірвання Палятинату від Німеччини. Тих зрадників німецькі патріоти убивають, але попираний французькими грішми рух таки ши-

риться даліше. Нарешті Німцям урвався терпець і вони вислали до французького уряду дуже острє письмо, в яким домагаються від Франції, щоби вона заперестала попирати зрадників. Чи то що може, побачимо.

Мек Доналд вибирається до Парижа.

Газети доносять, що Мек Доналд вибирається до Парижа, що-

би з Пуанкаре обговорити важні справи.

Венізелос уступив.

Грецький президент міністрів Венізелос подався до димісії ніби через свою хоробу. Але на ділі, його димісія має політичний під-

клад. Навіть він, найрозумніший чоловік в Греції не міг дати собі ради з закукуріченими Греками.

За північний бігун.

На північній бігуні нема, людей ані ніякого богацтва. А все таки і ту велику територію хочуть держави взяти в своє посідання. Хочуть його обсадити Сполучені Держави

Америку. Про це довідалася Канада і тепер приготується скоро, щоби випередити Америку і самій зайняти ті землі.

По смерті Вільсона.

Американський уряд хотів поховати Вільсона на кошт держави. Та вдова по Вільзоні на те не згодилася і справить похорони сама.

Кажуть, що останні слова, які Вільзон висказав перед смертю були такі: Я є зломаним чоловіком, зломаною машиною. Я готов...

Анатоль Франс хорий.

Анатоль Франс, якого знимку помістили ми в попередньому числі тяжко захорував.

Увільнення Ганді.

Свого часу англійський суд за-судив провідника індійських патріотів Ганді на 6 літ тюрми за те, що він виступав проти англійського

панування над індійським народом. Тепер Ганді звільнили з тюрми з огляду на лихий стан його здоров'я.

Соціалістична фракція укр. соймового клубу розлетілася!

Ми вже писали про розлам в українським посольським клубі, а саме мали виступити з клубу соціалісти. На конференції соц. послів з управою Укр. соц. демокр. партії у Львові їм це наказано, бо вимагав цього певно III. Інтернаціонал.

З Варшави нам доносять, що

після цього в самій соціалістичній фракції прийшло до непорозуміння і з вісьмох послів всього три покинули клуб. У прочих збудилася совість і вони свої партійні погляди підчинили спільним справам цілого українського народу.

Чубар,

голова народніх комісарів Радянської України і заступник голови народніх комісарів С. С. С. Р. — Рикова.

А ви інваліди гукьте!

У Львові існує українське товариство опіки над інвалідами. Як відомо, українські інваліди не одержують ніякої підмоги від польського уряду і здані виключно на допомогу того товариства. Для успішної праці товариство бажало утворити свої філії по цілому краю. В тій цілі внесло воно подання о дозвіл на основанні своїх філій по деяких містах Сх. Галиччини. І як думаєте? Певно для того добродійного товариства не роблено ніяких перепон? Так повинно хба бути. А як сталося?

Староства відкинули подання і не допустили до основання філій тому, бо в статуті товариства є сказано, що діяльність товариства має розтягатися на Галиччину. А Галиччини тепер нема, є лише Малопольська...

Щоби усунути ту перешкоду, товариство опіки над інвалідами на надзвичайних загальних зборах 29. мая 1923 р., змінило ту точку статуту в тім напрямі, що діяльність товариства розширено на цілу Польщу. Цю зміну статута подало товариство до відома львівського воєвідства.

На те прийшла від воєвідства ось яка відповідь:

Do

Szanownego wydziału Stowarzyszenia „Ukraińskie krajowe Towarzystwo opieki nad Inwalidami“.

Województwo nie przyjmuje do wiadomości zmiany statutu tego sto-

warzyszenia i w następstwie tegoż na mocy § 6. ustawy z 15. listopada 1867, Dz. pp. Nr. 134 zakazuje wprowadzenia w życie projektowanych zmian statutu. Ponieważ zamierzone rozszerzenie dotychczasowego terytorjalnego zakresu działalności stowarzyszenia na cały obszar Rzeczypospolitej, a tem samem i na wojew. lubelskie, wołyńskie i inne na północ od ostatniego położone województwa posiada wybitną tendencję polityczną co u stowarzyszeń niezorganizowanych w myśl II. rozdziału przytoczonej wyżej ustawy o stowarzyszeniach nie jest dopuszczalne.

Od tej decyzji wolno wnieść rekurs do Ministerstwa Spraw wewn., który należy podać do województwa w ciągu 13 dni.

Lwów, 28. stycznia 1924. r.

ШИЛОМ І ПАЛКОЮ.

„Полеміка“.

А я вам кажу, що світ летить коміть головою просто в пропасть. Подумайте лише, є газети, які виходять лише на те, щоби підривати „Діло“. Ті Українці, то такі багаті люди. От так для „підривання“ видають собі газети. Агі. Десь „в передвоєнних часах ніхто з політичних діячів з почуттям відповідальності не важився підривати „Діла“. (Цитат з „Діла“). А тепер? Всяке немовля вишкірює свої зубчики на старень-

Є в статуті написане Галиччина — не вільно розвиватися. Є написане Польща — також не вільно. Чому? Тому, бо треба щоби всі інваліди якнайскорше вимерли, щоби не осталося нікого, хто нагадувавби українській суспільності, що вона колись боролася за волю.

Не pozwalają нести помочи інвалідам! У відповідь на це українське громадянство мусить в сто разів побільшити жертвенність і не дати загинути тим, які своє здоров'я віддали вітчизні.

Докажім це на ділі, не даймо інвалідам гинути. На іншому місці подіємо звіт із загальних зборів товариства опіки над інвалідами. Із цього звіту побачите, що помочи їм треба і то зараз.

ке „Діло“ так, якби мало на це якенебудь право. От зачав виходити в Берліні тижневик „Літопис“ і зараз таки в другому числі посмів критикувати „Діло“. Яким правом?

Передовсім „Літопис“, „порозмішував невідповідно світла і тіни“. Дальше „Літопис“ не розуміє, чому на „Діло“ тепер всякий нападає. В тяжких часах, які ми тепер переживаємо все так буває що „не важиться голосу найкращих і найрозумніших, тільки навпаки радше дається послух безвідповідальній демагогії, прибраній в індійські пера нікчемности, інтелектуальній мізерії і пів-конспіраційному кри-

кунству". — (Цитат з „Діла“ число 27). Гей, пане Томашівський, ви професор, а не догадалися, чому „Діло“ читають. Все така доля в таких тяжких часах, найкращого, найліпшого, найчеснішого і наймудрійшого.

Ой нема то, як передвоєнні часи були. Тоді і газетам інчим, як „Діло“ не вільно було виходити, а якби хтось був лише одним словом зачіпив таку парзуну найліпшу

нпайкр... і т. д., то булоб йому! Боже, Боже. Десь Австрія не мала що ліпшого до роботи, як розлітатися. Не булоб ніяких зачіпок, не булоб „пів-конспіративного“ крикуства.

Так, так тепер лише „Діло“ може почванитися повною відсутністю конспірації. Бо поза „Ділом“ з його авт. номією всьо наше житє „пів-конспіративне...“

Але є ще одна причина, чому

„Діло“ лопає. Його редактори за всяку ціну хочуть конкурувати з Gazet-ою Codzienn-ою, як не вірите, то прочитайте собі малій Фейлстон в „Ділі“ з дня 3. лютого. Я довідався, що після того Фейлстона редактор Федорців дістав запрошенє до сталого співробітництва від Gazet-и Codzienn-ої, Gońca Krakowsk ого і інчих, з „Ділом“ стилєм споріднених газет. Ог має, чоловік щастє... Гедз.

3 життя наших інвалідів.

Дня 2. лютого відбулися загальні збори Товариства Опіки над Інвалідами.

Невеличкий гурток прийшов на збори, бо всього біля 20 осіб. А не шкодилоби, якби ширший загал заінтересувався нашими інвалідами, тоді певно звіт із діяльності Товариства не був би такий сумний. Всіх членів товариства є, як на сміх 239. Іа вісім мільонів Українців по цєму боці греблі!

Із звіту ми довідалися, що всіх дотепер зарєстрованих в товаристві інвалідів є 646. Без ніякого сумніву є їх більше, та наш Українець не солідний і, щоби дав про себе знати, треба ждати цілі роки. Інваліди в більшості з української визвольної війни.

Товариство удержує у Львові дім, в якому знайшли приміщення біля 40 інвалідів. В домі зорганізовано робітні шевську, кравецьку, римарську та столярську. Ті робітні це немов школи. Інваліди вчуться в них ремесла і як підовчуться вертає вже з хлібом в руках у своє село. Таким чином робітні визволили за 1923 рік 10 шевців і 12 кравців. Є й власна робітня протез.

За 1923 рік справлено інвалідам 29 нових протез, а 39 направлено. Сталі грошеві підмоги одержує 12 інвалідів. Одноразових допомог 308. Багато просьб о підмоги не узгляденно. Чому? Бо нема грошей. Ми держави не маємо. Удержувати інвалідів мусить сам народ. А жертви на ту ціль пливуть чимраз скупіші. От за грудень. Само удержанне дому інвалідів коштувало около 300 доларів. А в грудні край зложив для інвалідів 32, а Америка 78 доларів. Звідкиж взяти решту? Трохи приходу дають робітні. Але буває час, коли нема вже защо купити їсти! Виділ представляючи цілу справу заявив, що як край і Америка не збільшуть своїх жертв, то прийдеться обмежити допомогу інвалідам.

На інчому місці ми писали про відношенє до наших інвалідів польської влади. Чи супроти такого становиська, українське громадянство дозволить, щоби наші інваліди гинули? На це відповість, віримо, наше громадянство, посилаючи сталі обильні жертви на наших інвалідів.

Боротьба за християнські трупи.

Студенти медицини мусять мати для своєї науки людські трупи, щоби на них познакомитися добре з будовою людського тіла. На кождім університеті є вмишно призначена сая, звана просекторією, в якій медики роблять досліди над трупами. Досі водилося так, що до просекторії привозили тільки християнські трупи, а жидівських ні, бо на це не позваляли жидівські релігійні приписи. Та ніхто на це не звертав уваги бо трупи було досить та й впрочім нікому й не приходило на думку зводити війну за .. трупи. Тепер же часи не ті, тепер війна на кождому кроці. За все люди воюють, навіть за трупи в просекторії. Студенти — Поляки львівського університету не хочуть дозволити жидам краяти християнські трупи. „Хай вони — кажуть — постараяться о жидівські“.

В справу вмішався сенат університету (збір професорів) і вислав письмо до жидівської громади, щоби та дала свою згоду на достарчуванне просекторії жидів-

ських трупів. А кагал, звичайно як жид, сказав: „ну, ну! — та на тім скінчилося“.

Щоби то скінчилося... Студенти-Поляки поставили в дверях просекторії сторожу і не впустили ні одного жида. Справа стала зовсім поважна. Тут вже „ну, ну“ не вистарчило. От студенти-жиди вирвали десь трупа якоїсь жидівки і 18 їх мали вже занятте, але жиди кинули на них за це — як пишуть польські газети — прокляття. Від 28 років, від коли існує просекторія, це був перший жидівський труп.

Після того жиди постаралися ще одного трупа якогось жебрака, але християнина і Поляки не дозволили їм його краяти.

Вкінці університетські власти дозволили жидівським студентам робити досліди на християнським трупі. Поляки-студенти знова спротивилися. Супроти того замкнено зовсім просекторію, а справу віддано до рішення університетському сенатови.

ДОПИСИ.

Нестюки, пов. Зборів. Наше село належить до цього нещасливого повіту, в якому майже всі села сплять „сном блаженних“. Одначе заходом кількох свідоміших господарів і місцевого студента, вдалося розбудити наше село. Минулого року відновлено у нас читальню Т-ва „Просвіта“, яка розвивалася на причуд гарно. Передплачувано часописи, закуплено до 80 книжок для бібліотеки, зложено „Аматорський Кружок“, який одиак задля браку сали відограє тільки одну виставу. Виділ зачав був навіть робити приготування до створення кооперативи. Вправді, як всюди так і в нас не бракло цього, щоби „Policja“ не вмішалася до читальні добуваючи у неї чогось „awiaranstownego“ Зробила в домівці читальні трус, шукаючи ніби бандитів, а один із поліціантів викричався до господаря Горина Івана: „gdzie są ci bandyci, którzy tutaj nocowali“, та господар спокійно відповів, що не бандити тут, ночували а польське військо, яке при відході „забрало“ його нові штани. Ця візита поліції приглушила на короткий час читальняну роботу, та опісля зачалася знова успішна праця. — Цього року а саме 20. I. 1924 відбулися загальні збори читальні „Просвіти“: Головою вибрано свідомого Українця Грудзінського Івана, містоголовою Горина Василя, на прочих виділових вибрано: Горина Дмитра, Стефанишина Дмитра, Околіту Івана, Панчишина Романа, Стефанишина Омеляна, Горина Івана, Русин Анастасію і Горин Марію. Головою Аматорського Кружка вибрано: Підкамінного Василя і цей приготує вже оперетку „Перехитрили“. Вписалось багато нових членів так, що крім старших, вся молодіж із нашого села належить до читальні. Жаль тільки, що найшлося ще між нашими старшими господарями кількох таких, котрим бракує зрозуміння просвіти, бракує у них пошани до своєї власної читальні, бракує охоти до праці для себе саміх. В них знаходиться ще настільки заскоружлости і підлоти, що зважуються на ганебні, неправдиві доноси. Сором і згадувати про них, бо вони є закалою для нашого села, вони перешкоджують нашій культурно-просвітній праці. Вони дошукуються у читальні політики, на якій і самі не розуміються. Та не для політики читальня, вона є тільки інституцією, яка має лічити наш народ із духової темноти. Мені видиться, що це лихо дасться напратити, якщо і вони вступлять в члени читальні, возьмуться за працю, а тоді пізнають, які користи дає читальня, яке величезне значінне має вона для нас а передовсім для нас селян. Коли ціле село належати ме „діяльно“ до читальні, тоді вона стане для нас сильною твердиною, порадицею і школою. Тому я як один із читальняників закличу Вас всіх котрі ще не є членами, впишіться! У вільних хвилях, користайте якнайбільше з книжок, бо книжка це корм для душі, це дік на духову сліпоту, через книжку стає людина просвіченою і як така числить скорше на кращі успіхи в життю, чим людина

До Передплатників в Америці і прочих заграничних краях!

Супроти цього, що загранична валюта у нас упадає на вартости так, що кошти видавання часопису і пересилки зросли найменше на 100 процент в порівнянні до заграничної валюти — ми змушені підвищити передплату для Америки на 4 долари річно, а для прочих заграничних країн на 12 кч., згідно їх рівновартності, місячно. — Передплатники обов'язані ріжницю доплатити. — Гроші належить посилати порученим листом на адресу Адміністрації.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

1. Чим живиться худоба?

У кормі хліборобської худоби мусять бути ось які поживні частини: 1) білок (білковина), 2) жир (товщ), 3) углеводани, 4) всякі соли і 5) вода.

Білок складається знову з кількох частин (елементів) і є подібний до того білка, що у птичій яйцях. Богато білка мають зерна стручкових рослин і висівки при меленню (грис). Чимало білковини є і в олійній зерні та в макухах. Мало білковини є в соломі і у окопових (буряки, бульба).

Жиру (товщу) багато в макухах, а відтак в кукурудзі (4,5 прц.), у вівсі (4,2 прц.), в зерні стручкових рослин (1,3 прц.) і в зерні збіжжя (1,2 прц.). В сіні та соломі мало жиру а в окопових тільки слід по ній остався.

З углеводанів найважливіші: 1) крохмаль (мучка), 2) цукор і 3) целюльоза. Богато крохмалю мають бараболі (бульба), буряки і другі окопові, а також збіжжіві зерна та висівки при мливі. Цукор являється в поживі головню у формі цукру тростяного, овочевого, молочного і солодкого. Целюльози багато в сіні та соломі, особливо чим пізніше збирається їх з поля.

Углеводани, яких у звичайній нашій поживі для худоби є подостатком, переходять в тілі худобини у жир (товщ) а почасти витворюють у ній тепло та силу.

Соли (або інакше міне-

ральні частини) це є той під, який остався би, коли ми спалилиб поживу призначену для худоби. Вони, ці соли беруть уділ в будові костий худобячих і знаходяться в соках худобячого тіла. Найважливіші зпоміж них: квас фосфоровий і вапно. Це головні складники в костях, і дуже вони потрібні при витворюванні молока. Богато фосфорового квасу в зернах усіх стручкових рослин, в грисі, олійнім зерні та в макухах, отже у всіх поживних засобах, які ми вище означили як багаті в білковину. Де багато фосфорового квасу там чимало й білковини. І навпаки. І добре воно так, бо там де треба багато білка (наприклад для ще підростаючої і молочної худоби), там треба давати і багато квасу фосфорового. Якби одно й друге не були разом у одній паші, тоді треба би одно чи друге додавати худобині у окремій інчій паші. У буряках та бульбі мало фосфорового квасу (і білка мало). Скільки фосфорового квасу і вапна дуже хитка у звичайній худобячій поживі. Залежить оця скільки головню від землі з якої взято пашу (в одній рілі більше вапна, в другій менше) та від гноіння. Як у рілі більше фосфору (коли наприклад її піддобрено томасівкою чи суперфосфатом), тоді більше фосфорового квасу і в паші з такого поля. Але й погода значить тут немало. При сухій погоді менше в паші оцих важних складників. У сіні та соломі з багатих

у вапно і фосфор або добре навезених вапном та фосфором піль є звичайно досить вапна і фосфорового квасу.

Недостаток вапна у паші об'являється при ро особливо при годівлі молодчика і дуже молочних коров. Тоді треба додавати до паші шлемової крейди (молодникови на день і голову одну ложку, корові дві ложки та свиням на днину і голову одну малу ложечку такої крейди). Як у паші довший час нестас вапна, тоді мякнуть кости у худобини.

До солий належить очевидно і звичайна кухонна сіль і так звана худобяча сіль. Їх дається худобині, коли хочемо щоб більше їла (наприклад опасовим волам чи коровам). далі — коли годуємо худобу бульбою (і людина радше їсть бульбу посолену) а нарешті, коли годуємо худобу сіном, зібраним серед дощів. В таких випадках треба давати щоденно на одну рогату штуку 20 до 30 грамів, коневі 7 до 15 грамів, вівці або свині 4 до 8 грамів соли.

Вода є і в тілі худобини і мусить бути в кожній її поживі. В тілі худобини є аж 50 до 70 прц. воді а навіть в паші, яка видається нам зовсім сухою, все ще є 12—15 прц. воді. Багато воді є в бульбі, буряках і зеленій паші (70—90 пр.).

Ось так пізнали ми усе що мусить бути у своїм харчі наша худобина. (Докінченне буде).

темна — непросвічена. „Просвіта“ повинна стати першим ключем для нашого народу, бо це головне оружя, яким народ зможе вибороти собі кращу долю.

Читальня.

Децо із Глинян. Містечко українсько-жидівське. Поляків 700 душ. Славне містечко своїми мамутами які живцем ту ходять по улицах, так що не треба їх навіть відяопувати. Доволі ту своєї інтелігенції, яка признається до українства. Пишу признається, бо для українства нічого не робить. Щоб подати статистику її скажу: 1 лікар, 1 адвокат, 1 конціпіент адвокатський, 2 священників, 3 учителі, 3 учительки, власник книгарні, студентства ріжного покрою, що можна рублем руб-

лити ну а молоді середних шкіл бодай 40 штук. І то все вже пани до міщанина й не подивляється, тож не дивно, що навіть філія „Просвіти“ сном блаженним спить а місцева читальня — її властиво нема. — А всі нарікають на міщанина, що з ним нічого не дається зробити. Певно що не дається коли здитинілий священник не хоче дзвона посвятити, чи підписати подання о зниженні цла за дзвін (втім з цілою приємністю виручує його польський ксьондз). Ціла робота це що аматорський кружок дасть „комедію“ тай тільки. А чи не сором Вам пани меценаси і Тобі молодіжи, що навіть не зорганізували коляди в хосен „Рідної Школи“. Таж боятися не треба було, бо

була від всіх воевідств „диспенза“. — І євне не мож ту молоді виняти. Вона глядить що старші роблять заколядуванши пируючим інтелігентам і собі місто колядувати пішла на Зарівля між панни бавитися. Гай! Гай! А голосили на проповідях навіть по церквах, яких то дістаємо діячів. А заряд міста як на сміх в руках польських. Ба що більше для наших селян навіть ліс запертий хоть Поляки місцеві дістають опал. А вулиці в місті, коли болото, прямо чайкою пливи. А гроші є в громаді, бо найбагатша в краю (самого ліса 700 моргів). Тож то буде біда, як терпеньє урветься!

До наших Передплатників в краю!

Повідомляємо всіх наших передплатників, що на адресі цього (недільного) числа є **виписано червоном кілько хто має прислати грошей**, щоби передпла була вирівнана по конєць лютого ц.р. Просимо звернути увагу на адресу цього числа і відповідно до цього вислати чим-скорше гроші поштовим переказом. Коли перекази кому вийшли повинен собі купити.

Розуміється, що хто вислав які гроші на передплату в часі від 31. січня ц. р. повинен їх відрахувати, а прислати нам решту (бо ті гроші ще в дорозі і тим самим до нас не надійшли).

На будуче просимо ніколи не опізнітися з висилкою передплати чи залежності, бо це спричинює багато непотрібної праці а то й незрозумінь, бо заки повідомлення до Вас дійде міг не один вислати гроші. Розуміється, що належитість обраховуємо після останньої ціни часопису, зглядно поодинокого числа.

На кінець пригадуємо, що обов'язком наших передплатників є прислухувати як найбільше нових читачів і передплатників, щоби „Новий Час“ був поширений у всі закутини нашого краю.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОГО ЧАСУ“.

НОВИНКИ

Календар. — Лютий 1924.

11. Понеділок (29) Ігнатія. Правосл. Ігнатія. Схід 6:39. Захід 4:37.
12. Второк (30) Трьох Святителів. Правосл. Трьох Святителів. ☩ Схід 6:37. Захід 4:38.
13. Середа (31) Кира і Ів. без. Правосл. Кира і Ів. без. Схід 6:35. Захід 4:40.
14. Четвер (1) Трифона м. Правосл. Трифона м. Схід 6:34. Захід 4:42.

Народні приповідки.

Клект орлячий апід хмари чути.
Кулик на місці соколиним не буде нічим господином.

Що сталося в лютім.

12. 1809. ур. учений К. Дарвін.
14. 1897. † поет Пантелеймон Куліш.
13. 1863. ур. письменник Тимотей Бордуляк.

Пригадки для Виділів Читалень „Просвіти“ на лютий.

Найдалше до 27. лютого ц. р. належить подати до відомого Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, хто вибраний делегатом на Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Просвіта“ у Львові, що відбудуться дня 5. березня 1924.

Приготовлятися до відсвяткування річниці уродин і смерті Тараса Шевченка. Прислухувати членів „Рідної Школи“.

—о—

Останній вчинок Вільсона. Нью-Йоркська газета подає, що бувший президент Вільсон на кілька днів перед смертю написав листа до американського посла в Берліні Герарда, в яким заявляє охоту приступити до Комітету, зорганізованого Герардом, а який мав за ціль збирати фонди для раткування німецьких літератів, лікарів і артистів, що живуть в нужді.

16 мільонів на улиці. П. Сусман, урядничка нафтового товариства „Дуброва“ знайшла на вулиці 16 мільонів, які лежала в комісаріяті поліції.

Фризіер — міністром. До найстарших членів кабінету Мек Доналда в Англії належить шістьдесятилітній підсекретар для справ гігієни для Шкоції

Джемж Стіварт, що належить до партії праці. Він по фаху фризіер, пізніше став секретарем робітничого союзу.

Дочка царя Миколи II. В останніх днях приїхала до Ріо Жанейро (в Бразилії) молода пані, що подає себе за княжну Ольгу, найстаршу дочку царя Миколи II. Вона каже, що при помочи козаків вдалось їй, вправді раненій, вирватися від своїх катів. Дама ця обзнаючена добре з двірським життям, говорить мовами російською, французькою, англійською і німецькою з однаковою легкістю. Один російський дипломат, що добре знав княжну Ольгу, каже, що згадана пані так подібна до княжни, що він не може сказати, чи це одна особа чи ні.

Вартість землі, яку селянство набуло революційним шляхом в Росії, виносить 5 мільярдів рублів золотом, різних забудовань і т. д. 1,5 0 мільонів. Селянство звільнилось теж від довгів в банках на 1,500 мільонів рублів золотом.

Воєнні видатки сучасних держав: В Польщі видатки на зброєння, військо і т. д. виносять дві третини всього бюджету. У порівнянні до 1913 р. воєнні видатки зросли в Англії на 181 прц, Японії на 290 прц, Франції на 91 прц, в Сполучених Державах на 174 прц! Ось благодати Версайського „справедливого“ миру. Видко держави не дуже довіряють своїй власній справедливості, коли так до зубів зброються більш чим перед війною. А за те бідний народ пухне з голоду і благословить своїх добродіїв і творців теперішнього ладу.

Нові книжки.

Книжки надіслані до редакції.

КАЛЕНДАР СВ. ЙОСАФАТА на 1924 рік та ШЕМАТИЗМ КЛИРУ всіх українських зєдинених єпархій. Зладив о. Володимир Семків. Видав: Літературно-видавничий інститут „Добра книжка“.

Василь Бобинський: ТАЙНА ТАНЦЮ. Поезій книжка друга. Видавництво „Молочний шлях“. Львів, 1924. Ст. 64. 16-ка.

Джек Лондон: ОНОВІДАННЯ ПІВДЕННОГО МОРЯ. З англійського переклада С. Куликівна Вінета П. Коажуна. Львів, 19 4. Ст. 148. 8°.

Музичні твори.

Й Кишакевич: „ВІНЧАННЯ“ на мужеський хор стор. 12+4. Ціна основна 250. Зміст: 1) Блаженні часі. 2) Екстенія велика. 3) Славою і честію. 4) Аллилуя. 5) Екстенія сугуба. 6) Господи прозри з небес. 7. Відпуст. 8. Многолітствовання.

Журнали.

БОГОСЛОВІЯ. Науковий тримісячник.

Том I. Кн. 3—4 1923. Видав „Богословське наукове товариство“.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК. Річник XXIII. Т. LXXXII. Книжка II. за лютий 1924.

РОГАТИНЕЦЬ. Ілюстрований журнал культурного життя повіту. Редагує колегія. Рік II. Ч. 2. за лютий. Рогатин 1924.

УЧИТЕЛЬ. Місячний журнал, присвячений справам виховання, шкільництва й учительства. Рік I. Ч. 4. за лютий 1924.

ЛІТОПИС політики, письменства і мистецтва. Тижневий огляд під редакцією С. Томашівського. Накладом Видавництва „Українське Слово“ в Берліні. Книжка I. Сітинки 1, 2, 3, 4.

МОЛОДА УКРАЇНА. Ілюстрований часопис для молодіжи. Річник II. Ч. 1, 2.

СТАРА УКРАЇНА. Часопис історії і культури. Львів, 1924. Ч. 1.

ОЦІНКИ.

Дмитро Николішин. Недостачі української письменницької мови з граматичним додатком. — Коломия, 1923, стор 146.

Нема сумніву, що при укладі найновіших правописних правил, що їх своєю повагою затвердило Наукове Товариство ім. Шевченка, укладники кермувалися не тільки дослідами граматики, але й також пекучими вимогами життя, бажанням затерти далеко йдучі ріжнці, які на точці правопису відмежовували письменників східних та західних українських земель. Одначе автор в горі названої розвідки вважає таке вирішування правописного питання хибним, невластивим. Стоячи на становищі, що тільки правильно та згідно з вимогами живої народної мови унормована звукова форма української письменницької мови виявить усю її фонетичну красу, силу й багатство, не радить автор йти на зустріч вимогам „життя“, бо передбачує тут дальші зародки правописної плутанини та анархії. Свої замітки пише живо, цікаво й переконуючо. Годі не згодитися з автором, коли на пр. намагається виказати, що усунення „ї“ по шедестівках не тільки спричинює неясність у таких формах як ніс-ніс; волів (2-ий відм. множ.) — волів; дурні (прикм.) — дурні (ім.), але нарушує також та викривлює звуковий образ цілої громади слів та усуває гарну, українській мові питому прикмету. Так само переконуючими являються аргументи автора, коли влучним добром виказує неясности та незрозуміния, що повстають наслідком уживання іменникових форм на я з. на є (оповідання з оповідання) та коли обстоює думку, що мова повинна визначатися не лишень гнучкістю та мьєлодійністю, але й ясністю та докладністю. При кінці розвідки уміщений граматичний додаток. Хоч автор,

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ ДО КАНАДИ! ДО АМЕРИКИ!

Важне для емігрантів до Канади! Рільники, робітники лісні і служниці можуть **сейчас** без перешкоди їхати до Канади, тому, що належать до найбільше пожаданих емігрантів канадським урядом. — Хто має краєнів або кривих в Канаді а хотівби від них дістати гроші або аффідавіт може через нас дістати цілком безплатно.

Просимо звертатися до нас усно або письменно під такою адресою:

Скандинавсько-Американська Лінія, Львів, вул. Городецька 54.

попадаючи в тон живої полеміки, далекий від спокійного, наукового трактування предмету, все таки його замітки на стільки поважні, а доказова їх сила така переконуюча, що розвідка мусить звернути увагу всіх, кому лежить на серці справа української літературної мови. *В. Р.*

Огляд календарів на 1924 рік.

Дуже симпатичне вражіння робить календар „**Приятель семі**“, виданий Видавництвом „Компас“ в Лодзі. Зовсім безпретенсіозна, не криклива обгортка і також заставки при місяцях — краєні від заставок в інших календарях — говорять про добрий смак видавців. Зміст книжки цікавий. Багато там знайдеться для людей, що в сьогоднішніх таких важких для книжки часах мусять обходитися при однім календарі. Оповідання, вірші, географічний огляд „Волинь“, огляд подій за минулий рік, правні поради та лікарські ради — ось цей багатий матеріял 144-сторинкової книжки, що може зробити її дійсним приятелем семі на цілий рік.

Вальоризаційний франк на 7 і 8. II.
1,800.000.

Франк тютюневий від 1. II. до
7. II. 1,840.000.

Франк залізничний і поштовий
від 1—15 лютого 1,900 000.

Біржевий перегляд.

Грошева біржа.

приватні обороти

Львів, 5. II. 1924.

Амер. дол. 9,250—9,275.000, одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. дол. 8,500.000—8,600.000, Кч 260.000, фран. фр. 420.000, франки швайц. 1,570.000, фунт штерл. 39,000.000—39,800.000, фр. бельг. 000.000. — Ліри 390.000, Лей 44—44,500, Австр. кор. 125.

Золото: 20 кор. 41,500—42,500.000, 20 фр. 38,000.000, 10 рублів 56,000.000.

Срібло: кор. 725.000, 5 кор. 3,600.000, фльор. 1,750.000, рублі 3,200.000 копійки за рубель 0,000.000.

Збіжжева біржа.

Львів, 5. II. 1924.

Кр. пшен. з 1923, 33,—34,000.000. Жито з 1923. р 20,—21,000.000, Броварняний яч-

мін з 1923 20,—21,000.000.— Овес з 1923. р. 21,—21,500.000. Горох пільний 00,000—01,000.000. Горох Вікторія 00,00 0.000 мід. Пшенична мука 40% „О“ 77,000.000, 55% „1“ 59,000.000, 70% „4“ 43,000.000. Життя мука 60% 54,000.000, 70% 46,000.000. гречана каша 00,000—00,0.0.000. фасоль біла 60—62,000.000. Фасоль краса 57—58,0 0.000. — Ціни розуміється за 100 kg. без споживного податку. Місце, станція закладовання.

Ринок.

Хліб 1 кг. 580.000, м'ясо волове 3,600.000, свиняче 3,400.000, теляче 2,800.000, солонина 000.000—4,000.000, сало 5,000.000, смалець 6,700.000 масло десерове 8,500.000, масло кухонне 7,000.000, сир 1,400.000 яйця 1 шт. 300.000, сметана 1 літра 1,400.000, молоко 6 0.000, 1 кг. меду 4,200.000, бураки 1 гк. 25.000, цибуля 450.000, часник 1 головка 100.000, курка від 5,000—10,000.000.

ОПОВІСТКИ.

ПОЗР!

Вже появилося чергове подвійне число „**Січових Вістей**“ за січень і лютий. замовлення й гроші слати на адресу: Я. А. Б. Цурковський, Львів, вул. Кохановського ч. 35. I.

Нище названі громадяни зволють в одній важній судовій справі подати адреси до адміністрації „Нового Часу“.

1) Н. Котович отаман Ч. 2. А. з Стрийщини.

2) Петрівський Іван — виступ з боевого куріня V Сокальська бригада з Сокальщини або Белщини.

3) Павлюк — булавний з боевого ку-

ЧИТАЙТЕ!

рія V Сокальської бригади Товмач або Товмачик.

4) Н. Боднарчук — поручник Жнятин (?) Сокальського повіту.

4) Іван Сокіл, гімназіяльний професор в Сокалі.

ОГОЛОШЕННЯ.

ШУКАЮ помешкання у Львові зложеного з кухні і трьох кімнат за відступним — Зголошувати до Адміністрації „Нового Часу“.

КОМНАТИ примітивно умебльованої в середмістю за особною винагородою і місячною платнею в харчах або в твердій валюті — **потребую сейчас.** — Зголошення до Адм. „Нового Часу“.

Академик прийме лекцію на провінцію з усіх гімн. клас і учит. симінара. Зголошення до Адмін. під „Порука“.

Зі всім, що входить в обсяг **АРТИСТИЧНОЇ РІЗЬБИ** звертатись на адресу:

Скульптор

Андрій КОВЕРКО

Львів, Потоцького 71.

Вже вийшли з друку і продаються у всіх книгарнях
Рухові забави й гри

з мьєлodyями й припiвами

ОКСАНИ СУХОВЕРСЬКОЇ.

Необхідний руханковий підручник для всіх шкіл, захисгів та захоронок а заразом гарний збірник народніх пісень. — Основна ціна 2-20, теперішна 3,300.000 мп. На порто долучити 500,000 мп.

Замовлення і готівку слати на адресу:

Осип Суховерський, Львів, вул. Руська ч. 3., II. пов.

FRENCH LINE

**ЛЬВІВ,
ГОРОДЕЦЬКА
Ч. 83.**

Найбільше в світі Французьке корабельне Товариство
яке має 120 власних кораблів, перевозить емігрантів до

Канади, Америки, Куби і Мексика

До КУБИ та до МЕКСИКА не вимагають affidavit-ів.

Позір емігранти до Канади! Від місяця марта можуть їхати до КАНАДИ без афф давітів муцни письменні і здорові, коли зможуть купити шифкарту до ВІННІПЕГУ, а крім того коли мають 25 долярів на показ.

Приймаємо вже замовлення на шифкарти до першого транспорту в марті без affidavit-ів. Всяких інформацій в справі подорожі уділяємо **негаймо і безплатно.**

Львів, вулиця Городецька ч. 83.

Транспорт до КУБИ і МЕКСИКА відійде зі Львова 11. лютого 1924.

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

Chargeurs Reunis

всилає емігрантів

**до АРГЕНТИНИ, БРАЗИЛІЇ та до УРАГВАЮ
безпосередно.**

„CHARGEURS REUNIS“ має найбільші і найскоріші кораблі до АРГЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ, а то: **Lutetia, Massila** і багато інших.

Наші кораблі уряджені люксово і вигідно. — Пасажирі 3-ої класи д'стають 2 рази денно вино. Про кухню і вікт нема чого довго говорити, бо всякому відомо, що найліпша кухня — то є кухня французька. — ІНФОРМАЦІЇ відвортною поштою і БЕЗПЛАТНО.

Уважайте! Як хто бажає виїхати до Канади, Америки, Куби, Мексика, Аргентини, Бразилії та до Урагваю — безпосередно, нехай звернеться до наших товариств „French Line“ і „Chargeurs Reunis“ під адресою:

Львів, вулиця Городецька ч. 83.

Транспорт до Аргентини і Бразилії відійде зі Львова 11. і 28. лютого 1924.